

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКА НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК ХІІ. Ч. 249. Джерси Сіті, Н. Дж., четвер, 26 жовтня 1933. VOL. XII. No. 249. Jersey City, N. J., Thursday, October 26, 1933. THREE CENTS.

УРЯД КУПУЄ ЗОЛОТО

ВАШІНГТОН. — Федеральний уряд уже почав купувати золото, щоб контролювати вартість долара. Уряд буде встановлювати ціну золота кожного дня відповідно до того, яку реакцію викличе його експеримент.

Покісно вартість долара на міжнародному ринку далі спадає, зате вартість товарів і шерів іде вгору.

ПРЕЗИДЕНТ ДУМАЄ ОБМЕЖУВАТИ ІМПОРТ.
ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт дав до ардуміння, що він думає зробити вжиток з наданої йому законом повноту виробову краю власті та обмежувати імпорту заграничних товарів, коли цей буде зарожувати акції для виробову краю.

„Напра“ дістане владу розсідати всі жалоби купців проти заграничних конкурентів. Вразі потреби уряд думає піднести мито на заграничні товари.

Одним з перших товарів, яких ціна буде розсіджувана, є збіже.

БЮРО ДЛЯ ВИКОНУВАННЯ КОДЕКСУ ПОДРОБИЧНОЇ ТОРГОВЛІ

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт іменував спеціальний уряд для виконання постанов кодексу для подробичної торгівлі. На чолі бюра він поставив генерала Джансона.

Кооперативи внято зпід обовязуючої сили кодексу подробичної торгівлі.

ВИБУХ НА ВОЄННОМ КОРАБЛІ.

САН ФРАНСИСКО. — Коло Поінт Спер, яких 130 миль на полудне звідси, зарожився кружляк „Шікаго“, новий воєнний корабель американської флоти, з британським тягаровим кораблем „Силвер Пам“. Причиною зароживання була густа мряка, що залягала всю околицю.

„Силвер Пам“ ударив своїм передом у кружляк з такою силою, що його перед заліз майже до середини кружляка. Підчас катастрофи згинули на кружляку два моряки, з котрих один помер на місці, а другий сконав від покаліченя. Ще один моряк був тяжко ранений, а один моряк пропав.

„Шікаго“ поплив до Мер Айленд у заливі Сан Франсиско, а „Силвер Пам“, теж тяжко ушкоджений, вернувся до порту.

КОМШЕНЕР ІМІГРАЦІЇ СТАЄ НАТУРАЛІЗАЦІЙНИМ УРЯДНИКОМ.

НЮ ЙОРК. — Едвард Корсі, що був комшенером імміграції від 1931 року, іменованим начальником найбільшого сіднього округу Бюра Натуралізації. Цей округ буде обнимати стейти Конетикот, Ню Йорк і Ню Джерсі.

Корсі є натуралізованим Американцем.

БОРІТЬБА ЗА ПРАВО НІМЦІВ ДО СВЯТА.

НЮ ЙОРК. — Мейор О'Браєн відбув конференцію з представниками злучених німецьких організацій, які хочуть святкувати 250-літню річницю німецької імміграції до Америки німецьким святом дня 29 жовтня.

Мейор допитував головню Шпанкнебеля, одного з бесідників. З відповіді цього вишло, що він є чужинцем, себто не натуралізований в Америці, що він був членом „Штальгелмью“, який злучився з „націє“, та що він має тут яких 35 товаришів.

Доставши ці інформації, мейор заявив, що він дав би дозвіл на свята, якщо не має ніяких сумнівів щодо Шпанкнебеля. Він обіцяв дати свою остаточну відповідь пізніше. Притому він заявив, що Америка не має місця для таких не-американських доктрин, як антисемітизм, Ку-Класс-Кленізм і тим подібної біготерії.

Мейор дав нагороду всім тим, які противляться виступу Шпанкнебеля, звяється на переслужування в мейора. На це переслужування обіцяли звяється організації проти Шпанкнебеля представники організації жидівських ветеранів, далі представники Федерації Німецьких Жидівських Товариств та деякі німці, які браття Рідери й Обердорф з газети „Штатсцайтунг“.

Конгресмен Самуель Дикстейт, голова конгресового комітету для імміграції, їздив до Вашингтона, щоб поробити заходи про депортацію Шпанкнебеля і його 35 товаришів.

В обороні Шпанкнебеля та його права виступу на вічу виступити організація „Юнія Американських Горожанських Свобід“, яка вважає, що це тут нарушується свободу зборів і слова, загарантовану американською конституцією.

ЩО ГОРИТЬ У СОНЦІ?

КЕМБРИДЖ (Месачусетс). — Професор Гарлоу Шейлі, директор Гарвардської Астрономічної Обсерваторії, відкрив, що в короні сонця горить між іншим газ кисень. Учені вважають це відкриття епохальним, бо воно дає розяснювати для цілої низки астрономічних і геологічних питань.

ГРАФ ПЕПЕЛІН ЗНОВУ В АМЕРИЦІ.

АКРОН (Огайо). — Німецький кермовик „Граф Пепелін“ прилетів сюди з Бразилії. По дорозі з Маміи суди корабель мав тяжку боротьбу з вітрами. Він летить на виставу до Шікаго. Між 21 пасажирима було 11-місячне немовля.

ПОЗІР! ПОЗІР! СТ. КЛЕР, ПА., І ОКОЛИЦЯХ ПОЗІР! ПОЗІР!

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ДООКОЛИЧНИХ ВІДДІЛІВ УКР. НАРОД. СОЮЗА
В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 30-ГО ЖОВТНЯ (ОКТОБЕР) 1933 РОКУ
в 10-тій годині раню.

Як на ювілею, так і на „Організаційних Зборах“ будуть присутні год. предс. п. М. Мурашко і год. контролор п. Дм. Капітула. Запрошуються всі дооклиціні відділи взяти численну участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ЗАЛІЗНИЧА ЮНІЯ ОБЩОМЕ ПОМІЧ ФАРМЕРСЬКОГО СТРАЙКАРАМ.

Виконавчий комітет залізничних робітників постановив на своїх нарадах у Шікаго запевнити страйкуючих фармерів про свою допомогу. Заява юнії каже, що фармери мають право страйкувати, як і кредитові союзи та інші допоміжні організації не дають змоги рагувати свого дообробу. Страйк фармерів не законний без досвід широких кругів. Майже в усіх стеітах, обнятих страйком, його ще просто не видали.

БЕЗРІВНИТІ МАЙНЕРИ ЗАЖИЛИ В КОКОВИХ ПЕЧАХ.

Безробітні майнери в Брансвіл, Па., заснували так звану „Кок Овен Колоні“. Члени колононої живуть у покнутих коккових печах, що виглядають як величезні улі. Живуть вони на кооперативних основах. Кождий має виконувати для колононої якусь роботу і кождий має однакове право на охорону й поміч від кооперативи. Право жити в печах має тільки справжній майнер.

ТОРГУЮТЬ ПЕСЯЧИМ МЯСОМ.

В Араді (Румунія) продавав дупій Крачюнь людям псєсєчє мясо. Люди не знали, що вони купують месо тих псєч, котрі дупій убивав. Книшє з тієї дупії продавав Крачюнь різнічє різнічє кобаси. Гинєль зробив з гинєльє фабрики. З псєсєчє шкїри виробляв він шкіру на продаж, а з товщу — мило. Прокуратори в Араді звиняла гинєль.

ЧИ ПРОГОДУЮТЬСЯ ЛЮДИ?

Статистики значують факт, що людство сильно множиться, хоч і криза, і голод, і всяка бід. Відомий географ Пенк у Берліні каже, що люди знайдуть собі ще багато природної поживи в тропічних краях. Але ці можливості зможуть використати лише сильні люди, котрі зможуть побороти всякі природні труднощі. Сама Бразилія може прогудувати два біліони людей. Тепер живуть там лєви 63 мільйони дук. Пенк думає, що за двєста років Бразилія буде наймогутнішою державою в світі.

ВБИВ ЛЮДИНУ ЗА ВІНАГОРОДОЮ 5 ЗЛОТИХ.

В одному селі біля Кельці П. Смагала купув у Жиди Ригера коня, але цей кінь другого дня згинув. Це так розлютило Смагала, що він намовив свого сусєда Сонча, щоб цей убив Ригера за винагородою 5 злотих. Згодом ціла я гвїдка умова виявилась і оба обвиники стали перед наглядним судом у Кельцах, який у висєді розправи присудив обох на досмертну торму.

ЦІЛІ СЕЛА ВИМИРАНЮТЬ НА МАЛЯРНЮ.

З Перу повідомляють, що в провінції Кузко вибухла пожежа з собою кілька тисяч смертельних жертв. Деякі села зовсім вимерли. Статистичний уряд устїпий, що від сїчня ш.р. заохорили на малярню 25 тисяч осіб. Є це нова неудага малярів, супроти якої перуанські лікарі є безрадіні.

ДВІЧІ ПОКАРАННЯ.

В самбірському суді відбулася розправа проти Вільгельма Тігера, власника самбірської рафінерії, засудженого вже раз на гривню 740 тисяч зл. і 4 роки в'язниці за спїртові зловживання. За неправне ставлення урядової пльомби з двєрей рафінерії та продажу нива без урядового дозволу засуджено його додатково на 20 днів арешту і 400 зл. гривню.

ДИЯМАНТОВЕ ВЕСІЛЛЯ ПРИМІРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРИ.

В неділю, 1 жовтня ч.р., святкували своє діамантове весілля, себто 60-літні роковини спільного життя, п. Петро Матвійів з дружиною в містечку Озірні, пов. Зборів. Заразом ювілянт святкує 60-ліття своєї незвідної дяківської служби, працюючи весь час без ніякої перерви у згаданому містечку. Ювілянти в такім віку віні є свіжі, веселі та здорові. За свою мила владу й вірєвє життя в цїй околицї ї люблять і поважають. Ювілянти є теж великі українські патріоти. Вони дали наші армії кілька активних фронтників, між ними 5 старшин УГА. З цих 5 не мали спроможі вернутись до рідні, бо обставини примусили їх стати українськими скитязьями. Одні син утік з в'язниці за океан і сїдз за ним загинув; другий син опинився на Радянській Україні (чи здоров, чи загинув), а наймолодший ювілянт же на еміграції в ЧСР. Не зваяжуючи в себе пережиті невзначії є бодрі духом і вірять, що і далі має наступати країні дні.

ЗАРУЧИВСЯ З ДОЧКОЮ.

Яків Фрід, бувший лікар сьєвєй чєляніку у Львові, лєрєвсьєв є майна в Мєксєку й вернувся до старого краю. Тут пізнав 20-літню дїчинку, про яку знав лише, що вона дочка вбогих родичів і що походить із Холєвє. Мати дїчинки приїхала до Львова, щоб пізнати бучаючого зять, та тут переконалася, що її бучаючий зять, є батько її нешлюбної дїтини. Тому теж шлюбе не відбудеться.

БОЛЬШЕВІЦЬКА „КРИВДА“

На днях відідали гітарівцєв льокаль свєтського клубу в Берліні, зєрєлі „сєрп і молот“ та зніщили портрєти большевїцьких свєтїчєв. Большевїцька прєса атакує з цього приводу нїмєцьку владу і грозять відплатою. Біда тільки в тім, що в Сєвїтах немає некоммуністичних нїмєцьких клубів, тож невідомо, як виглядає відплата.

ПОДВИННИЙ СУДНИЙ ДЕНЬ

84-літньому процакові Раїхманові у Варшаві вкрали в судний дєнь трицять п'ять тисяч злотих рублів. Гроші ї мав процак укрїти в хаті.

ПІЛНИЙ ГАЗ З БОРИСЛАВА В БЄЛПІ.

Бєльгїєвський промисловєць, дєр Крох, спроваджує з Борислава газ у стані пїпанному, який дуже добре аєстєпує вугільний газ. Газ цей є багатїший у калорїї від звичайного газу. Спосіб приноворювання цього газу викликає у Бєльгїї помітне заїквячення.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКО-ПОЛЬСЬКА ПРИЯЗНЬ КОШТОМ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

УЖГОРОД (Закарпатська Україна). — Півочийняльний чєський шодєнник „Подкарпатське Гласні“ наїкається разураз на Українцїв і на спїлку з рєнєгатами українського народу, москєвофїліями, наклїє поліцію до боротьби з українською ірєдєтєно, добачуючи ї навіть у пластуєнських одягах та тризубах на листївах.

Заразом пропугуєтьє тепєр тїсєє спївїжнїтя з Польщєю. Чєхословаччина, наїлєкєна Гїтарєм і його змаганїєм до повалєння Вєрзаяського договору, боїтьє рєвїзїю того договору і втраїти Закарпатську Україну, яку готові забрати Мадяри, котрі є теж за рєвїзїю того договору. Та Польцї є проти рєвїзїї. І ось на тім пунктї сходїтьє з нєю Чєхословаччина. Та не добачє вона одного: що Мадяри є теж сєрдєчними прїєтєлями Польцї, ї то вїдданє та що вони теж бажатьє собї того, щоб євїдєлати з Польщєю, а тимсамим забрати знову Закарпатську Україну.

СОВІТИ, РУЗВЕЛТ І ДАЛЕКИЙ СХІД.

МОСКВА (Росїя). — В дїпломатичних кругах лєвї того, що в розмові, яку матимє президент Рузвєлт з Лїтвіновєм, совїтським комїсарєм заграничних справ, не відтрагумуть важної ролї довгї, або економїчнї справи, а головню „справу Далекого Сходу“. Будуть там обговорєні можливостї близької вїйни між Японїєю і Совїтами. А що таке можливє, вїдно найкращє по наглядї вїдїкляню з Вашингтону японського посла Дєбучї.

ДЕМОКРАТИЧНА ДИКТАТУРА.

ПРАГА (Чєхословаччина). — Чєхословаччина знаїдється тепєр у важкїм положєннє. Нємає спїкою і в нутрї держави. Це вїдно найкращє по тім, що прїнято гострї мїри проти опозиційних партїї, нїмєцьких націоналістєв, нацїє, фашистї і комуїністїв. Кажуть, що вєє тепєр трєба рахуватїє з тім, що Чєхословаччинню править „диктатура демократїї“.

ГІТЛЕР ДАЛІ ЕЛЕКТРИЗУЄ УЯВУ НІМЦІВ.

БЕРЛІН (Нїмєччина). — Вже ї в очах америкєнських корєспондєнтєв вїростєє Гїтлєр на найбільшого нїмєцького божка. Кажуть, що цєй фанатїк говорїть ширю ї з переконанїєм і тим порївєє слухачїв. Тепєр він говорїв у Спїртсгаїлї, дє збїлись 20,000 народу, про те, що Нїмцїє не можна довше вважати за нижчий нарїд, а Нїмєччїну за другорядну державу. Нє сїказав він нічого нового. А всєтакї тисячї ждали від 2 години пополунодї до 8 вєчерю, щоб дїстатїєся до галї і побачити та почути того, що очарував цілу Нїмєччїну. Яких 200,000 народу зібравїєся біля Спортовї Палати, а мїліони члєвєв чєрє радїо, як Гїтлєр запевняє, що радше згїне на шибєнїцї, ніж даєтьє свїй пїдпис на таку умову, яка понїжаєб Нїмєччїну. Він прїгадав, що аж 26 дєржав злучїлиєся, щобї поконати Нїмєччїну пїдчас свїтвовой вїйни. І є є чєстю для Нїмцїв. Але єє тепєр чєстю для тих дєржав, коли вони борятьєся з роззєброєною Нїмєччинню.

СОЦІАЛІСТИ НЕ ВДЕРЖАЛИСЯ.

ПАРІЖ (Франція). — Вже четвєртим наворотом соціалїсти прїходїли до владї і не могли заєстї такого ляду, щоб закрїпити ту владу.

ЗАКУПОВУЮТЬ ФРАНКИ.

ПАРІЖ. — Франція зливована тим, що по заві Рувєлєта про „здоровий долєр“ зачали закуповувати на біржї великі суми франкїв за америкєнські долєри. Нїхтє не знає, що є це має означати.

ХАОС З ДОЛЯРОМ.

ЛОНДОН (Англїя). — Бритїйський економїст Стємп не годєє зрозумїти валютової політики Рувєлєта. Він каже, що з хвїлєю, є золота вартїсть долєра буде хитатїєся, мусьтє прїйти до долєрєвого хаосу.

НЕМА „ТАЙНОГО АРСЕНАЛУ“.

БЕРЛІН. — Фабрика компанїї Шєрїнг-Кальбєна яка займаєтьє виробом хємічних продуктїв, запрїєшла члєвєцьких корєспондєнтєв, щоб оглянути цїлє заведення і переконанїє, що вона не виробляє ніяких трїйвїльєв газів і єє „сєкрєтним арсеналом Нїмєччїни“. А такїй заєкїє пїднесєно в англїйських і інших чужиньєцьких гєзєтах.

Корєспондєнтї стєвєрдили, що фабрика займаєтьє тепєр головню тим, щоб упїлнїтити спосіб провєдування життя і вїдмодєждєння.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ПАРІЖ. — На шльху Парїж-Шєрбур вїколїєсь експресвий поїзд і машина та три вагонї впади в рїку. Згїнули 30 осіб, а 32 особи важко потовклїєся.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧОГО ВЧИТИ?

Д-р Джан Еркин, професор Колумбійського університету й відомий письменник, у своїй промові на одній конференції критикував навчання мов в американських колегіях.

Критикував їх зате, що вони щільні роками вчать мови, але не навчають зрозуміти цю мову насправді. Мова має стати допомогом для думання. Замість того несення знання мови не обіцяє думання, а його утрудняє, бо люди навчаються з мови деякі слова, але складають їх у групи для вислову своїх почувань чи думок не вміють. Такого роду навчання мови це витрачений час і труд.

ДЛЯ НАУКИ.

Три лікарі, члени федерального бюро публічного здоров'я, згодні дати себе експерименту, який розноситься сплавом неугугу, щоби лікарі могли почати над ними розслідування, які ведуть до її лічення.

Співачка неугуга, розношена комарями, ще далі є таємничою. Люди ліку на неї не знають. Знають хіба одно: її силу, майже неминучу смерть для тих, що нею заразяються.

Геройства лікарів не можна заперечити. Їх геройство має на цілі добро всього людства.

ПРОТИ ЦЕНЗУРИ КНИЖКИ.

В Америці появилася недавно книжка «Май Строек», що має бути перекладом найпопулярнішої нині в Німеччині збірки промов і статей Гітлера. Коли накладник заповів пошук книжки, американські Жиди підняли протест проти її поширення. В Америці цензури на європейський лад нема, отже вони стали робити натиск на книгарні, щоби вони книжки не поширяли.

Тепер д-р Джан Гейнес Гомз, ардянин «комуністичної чорні» у Нью Йорку, відомий між Жидами як їх протестувальник, виступає проти такої цензури книжки. Коли книжка повна ігноранції, варварства й умового баламутства, як кажуть протинники книжки, то пощо її забороняти? Чи не краще тоді її поширити, щоби кожний бачив, який є Гітлер?

ПОЩО ДУШИТИ КНИЖКУ?

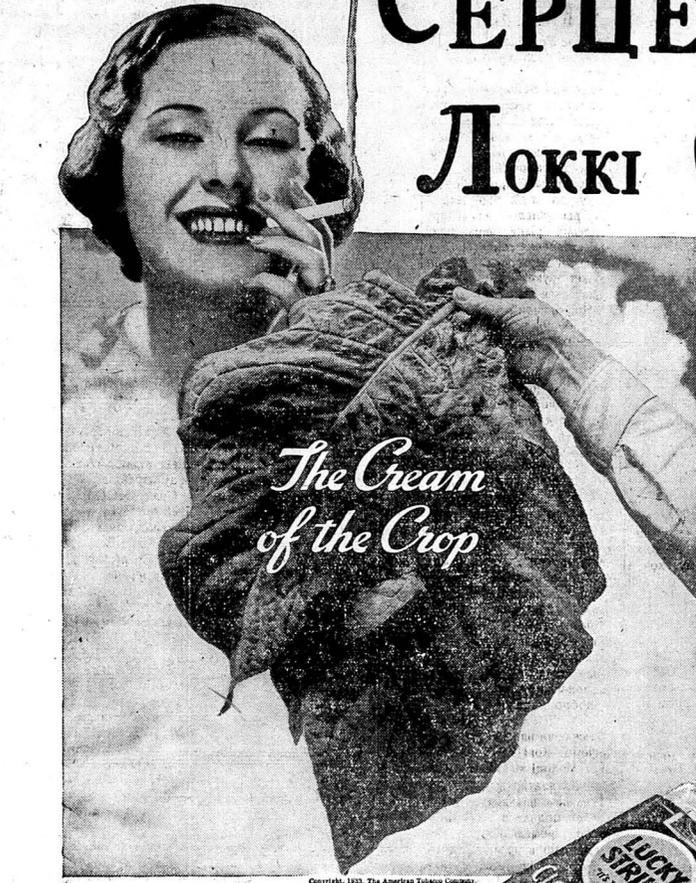
Американський історик д-р Гарі Елмер, Барнес, котрого Жиди теж не хочуть, між своїх ворогів, пише: «Замість пробувати задушити Гітлерову книжку, Жиди зробили розумнішою, якщо її поширили тільки лояльним, якщо людство, Жиди й не-Жиди, має настільки інтересу, що її варто ратувати, то для нього не було нічого більше підходящого для дискредитації Гітлера, як дати людям як найбільше можливість читати його пусті вигуків».

ПЕРЕКЛАД КИ СКОРОЧЕННЯ?

Про що саму книжку відозвався й «Манчестер Гардін», коли вона появилася в книжній торгівлі в Англії.

«Манчестер Гардін», котрий виступає постійно проти походу Гітлера проти Жидів у Німеччині, теж не зраджує охоти сконфіскувати книжку Гітлера. Якраз навпаки, «Манчестер Гардін» закликає накладників, що вони не подали повного перекладу книжки Гітлера, як вона була видана в Німеччині, але скоротили її, виключивши з неї уступи, які могли вразити англійського читача.

«Манчестер Гардін» думає, що коли Англія має читати цю книжку, то він повинен її перекласти в цілості, без скорочень і без поправок.

Copyright, 1933, The American Tobacco Company

СЕРЦЕ ЛОККІ СТРАЙК

Найкращі ТЮТЮНИ — ТІЛЬКИ ОСЕРЕДНЕ ЛИСТА

Самим серцем гарної якості сигареток Локкі Страйк є добрий тютюн — доряді під впливом теплого сонячного світла, врожайного ґрунту і лагідних дощів. Ось і тепер гарні Турецькі і Домашні тютюни, вартості до яких \$100,000,000, Найкращі з Врожайні уступаються з бігом часу уд виробників Локкі Страйк. Ї тільки особливий вибір добрих тютюнів являється для творення ваших Локкі, такі кругленьких, так солідно і добре заповнених — не маючи м'яких кішків. В тім причина що Локкі є завжди однакові і своїм розкішним смаку.

Завжди найкращі тютюни

Завжди найкраще виробництво

Завжди Локкі погодюються!

"it's toasted"

ДЛЯ ОХОРОНИ ГОРЛА — ДЛЯ КРАЩОГО СМАКУ

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БРІДЖПОРТ, КОНН. На допомогу Виставі.

Сповідники свій народний обов'язок і зложили на Українській Виставі в Шикаго. По 10 дол.: Тов. «Укр. Січ», від 59 У.Н.С., Бр. св. Петра й Павла, лояльним, якщо людство, Жиди й не-Жиди, має настільки інтересу, що її варто ратувати, то для нього не було нічого більше підходящого для дискредитації Гітлера, як дати людям як найбільше можливість читати його пусті вигуків».

За Укр.-Амер. Гор. Клуб: Мих. Галькевич, касієр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Народний Дім в українських руках

Дня 24 вересня скляноко «Віщо» в справі закупки українського Клубу». Той Клуб куплено на лінійці дня 16 вересня. Від того дня він

існує як «Український Народний Дім».

В той спосіб, як говорив гром. Осухівський при відкритті віча, сповнились мрії всіх свідомих Українців зі Сиракюзу. Тим домом і тою новою «Чайною громада» замінюється, що чи ми Лемих, Бойків, Подольців — всі ми одної матері діти, всі ми Українці!

Про значення У. Н. Дому для громади, молодого покоління, нашої ідеї й церкви говорив місцевий парох о. М. Кузів.

Грем. І. Пігулак подав, що У. Н. Дім куплено за ціну \$19,023.56, та що потреба наразі \$5,000, щоби сплатити другий моргедж і інші довги. На 4,000 Українців, що живуть у місті й найближчій околиці, та на 18 українських місцевих організацій, сума та не є великою. Як Українці стануть членами того Народного Дому, то його буде можна дуже легко удержати. Бесідник звернув увагу бующим членам Клубу, що вони теж дали можуть отримати членами, як погодяться зі зміною й українською назвою та з тою ідеєю, за яку тепер гинуть молоді українські герої. У. Н. Дім не хоче нічого кривди. Він тільки ратує давню інституцію від загибелі, від того, щоби вона цілком не пропала, або не попала в чужі руки.

Віче закінчено відспіванням «Ще не вмерла України».

СЕКРЕТАРІ ВІЧА:

- І. Камеюнк,
- В. Карвінчик,
- Д. Орнич.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Український «вечерок».

Як згадувалося, «Русько-Український Клуб» на Українській Народній Дім, усі свідомі Українці відчували, що це мають доверити свою справу й ідею інституції: Давній клуб побудовано за \$40,000. А гроші зложили головні українські товариства. Та заряд не був в українських руках. Українська ідея не заважувала. І це найбільше боліло українців. Тому тепер, коли прийшла скрута, Українці рішилися ратувати інституцію, але під умовою, що вона стане насприв українською.

Закупивши той дім на лінійці, влаштували українські братства і товариства дня 1-го жовтня Український «вечерок», на який прибуло повно українців. Прибули навіть українські фармацевти з подальших околиць. Пригравали українські

банда і були українські смачні страви, за які подбали наші українські господині з Іст Сиракюзу. Були теж ширі та патріотичні промови місцевих провідників. Всі були раді, що провідників. Всі були раді, що провідників. Всі були раді, що провідників. Всі були раді, що провідників.

ВІДПОВІДЬ. (Присвята д-рові Г. Г. С.)

Stop, my friend, as you pass by, As you are now, so once was I, As I am now, you soon shall be, Prepare yourself to follow me, To follow you, I am not content Until I know which way you went (Author unknown).

Переклад по українськи: Як, друже, проходиш, затримайся, Як, друже, проходиш, затримайся, Як, друже, проходиш, затримайся, Як, друже, проходиш, затримайся.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

MOSCOW PROMISES THAT UKRAINE CROP WOULD END SUFFERING.

Political Dissension.

Moscow, Oct. 14.—(United News).—Soviet Ukraine, a few months ago tottering with undernourishment and political dissension, is emerging from the ordeal with renewed strength and fair prospects of cooperative plenty.

A bumper crop provides a guarantee of ample bread, potatoes and sugar for the coming year. After paying over to the government its fixed quotas of farm products, there certainly will be enough left to build up every household a reserve for one and maybe several years.

Despite keen food shortages amounting in scores of villages to outright hunger, Ukraine this

year managed to sow nearly 30,000,000 acres—about 6,000,000 more than the year before. Sowing plans were more than fulfilled for all crops. The yield, due to exemplary weather and almost superhuman effort on part of half-starved farmers, is providing the largest for the region in this century. As against the 1913 record of 10.3 centners of grain record of 10.3 centners of grain is likely to be 11 centners.

Iron Hand Felt.

Politically, the iron hand of the Kremlin has done its work of "purging" and pacification in the Ukraine. The trouble was limited almost entirely to the ruling Communist Party and very little of it was known in detail to the general public.

But now the seriousness of the political upheaval in that republic—a country about twice as large as France—is more or less apparent. Dissenting elements, it appears, occupied many of the most responsible government posts. If the Kremlin's version be taken at face value counter-revolution and espionage for foreign governments were widespread and the agrarian discontent was deliberately fanned by disloyal Communists.

Thousand of Ukrainian Communists were exiled from the ranks. Hundreds were imprisoned and exiled. Many—it is impossible to estimate the number—were executed as traitors. Among the latter were several Communists whose defections came as a shock to Moscow—they were Bolsheviks with revolutionary records dating back a quarter of a century.

With a rich harvest being gathered and the Communist apparatus once more firmly in the Kremlin's grip, Ukraine is outwardly serene. Probably the world will never know, however, the extremes of suffering and heroism which it has lived through to reach this serenity.

(Rochester Democrat and Chronicle, Monday, October 16, 1933).

THE UKRAINIAN PROTEST.

Ukrainian residents of the Rochester area will unite Saturday in a protest against the injustices to which their compatriots are subjected in Eastern Europe. The meeting will express the sentiments of the large number of Ukrainians who have found a new home in Monroe County and have become a colorful part of the cosmopolitan population of this part of the state.

To those who are not familiar with the history and customs of the Ukraine, it may seem strange that a people so distinct in manners, racial character and language as the Ukrainians should be scattered from the borders of Czechoslovakia to the Crimea. Of the total number of persons speaking the language of Little Russia, or the Ukraine, only about half, or 20,000,000, reside in Russia. The others are in Poland, Rumania and on the borders of Hungary and Czechoslovakia.

It is the effort of the various countries in which they dwell to stamp out the national and racial character of the Ukrainians that causes the present protest.

It is said by ethnologists that the Ukrainians probably are the purest racial stock among the Slavic peoples. It is certain that they possess the most distinctive Slavic music, and their art is famous for its individual character. In Russia, the Ukraine produces 75 per cent of the Russian coal, 70 per cent of the pig iron and 50 per cent of the steel turned out by the Soviets. It also produces 85 per cent of all Russian sugar. Its importance to the Soviet Union is obvious.

It does not seem likely that the Moscow government will succeed in its attempt to blot out the self-sufficient Ukraine, which has endured many persecutions and has managed to survive.

(Rochester Democrat and Chronicle, Wednesday, October 18, 1933).

УВАГА! ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКР. АМЕР. ДЕМ. КЛУБУ, ПАРОХІ І ВСІХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ І СЕСТРИЦЬ МІСТА ПЕРТ АМБОЮ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО ЖОВТНЯ (ОCTOBER) 1933 РОКУ

ОТВОРЕННЯ КЛУБУ І ПОСВЯЧЕННЯ УКР. НАР. ДОМУ

На це Торжеств запрошується офіційно всі Демократичні Клуби з Нью Джерсі і Нью Йорку, Товариства, Братства, Сестрицтва і Молодечі Товариства, як також поодинокі Громадяни з Джерси Сіті, Байтон, Ньюарк, Елізабет, Плейфілд, Савт Плейфілд, Ліндін, Ровей, Картерет, Нью Бронсвік, Бавнд Брук, Сомервіл, Стейплтон і інших місцевостей.

Тепер, в тій передовій хвилі, коли боротьба о молодіж, бо молодіж є наша майбутність, іде як на Українці так і на нашій принаріній батьківщині, щля ПЕРТ Амбойська громада, визнавши свій матеріальний, очікує від Вас, її нове, моральне підпорки, котру подасть своєму присутності на цій святі.

Початок свята 11-та година рано в українській церкві, 150 WATCHE ST., де відправиться Служба Божа і паніхїда по бл. пам'яті Гр. Маслію, члені Клубу і інших товариств, як також членів будівничого комітету дома, а потім вирушиться походом на власну площу, де промова майора міста ПЕРТ Амбой, Ф. DORNEY, розпочатим посвячення. По посвяченню спільний обід, концерт і забава з танцями до пізньої ночі. Вступ на обід і танці \$1.00. — Комітет Свята.

